

מסורת הש"ס

(א) ב"ק פז: טו. (ב) ר"ב כ"א בר
הוא. (ג) לעיל מז: טז. (ד) שבעות
מו: כ"ב מקח. (ה) ובענין ערב
זו אימא דזרא פי' שני
סלולס. (ו) וספ' פ"י נמוסין
עיקר. (ז) נפי' מוס' חולין לה.
ד"ה אטריך. לה' לנפא.
(ח) ובענין אלא ובענין אביי.

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבה אמר חלקו לא
וכי' לא כרבה: (ב) רש"ב
ד"ה הי' וכו' יעשה הוא
פירוש: (ג) ר"ה חי
אמרלא וכו' ומתנה היא וכו'
(ד) ד"ה אפילו חלקו וכו' ואין
הבן מתעסק בנכסי אבי:
(ה) ר"ה ואין וכו' שאל
לקח או הלה: (ו) ד"ה שאל
מת וכו' השטר מות
שוממין היה על אביה:
(ז) תוס' ד"ה מודה וכו'
פרקי' אי דאחר: (ח) ב"ד
י"ל דהם מביח בן גולן:

לעזי רש"י

אנור"ש [אנור"ש].
טבעות.

מוסף רש"י

בן שחלק. הפליג מאביו
ואין פטור עוד על שנתנו,
כגון ששאל שם ואין משתלם
עוד בנכסי אביו, ואשתו
שנתגרשה הרי הן כשאר
כל אדם. ע"פ דמק' נכסי
מזכ. לא לזמן חזקת בעלים
אשמו ולא לזמן בנכסי בעלה
ולא האב בנכסי אבן ולא הבן
כו', הן כיון שהפלטו זה מזה
י' לזמן חזקתו על זה וי' ע"ד
זוגא דרברבלא.
מספרים שחזון כהן נזר
(ב"ח פסח). מספרים של
סורקי בגדים (שבוטות מז).
מיתמים שהיו להם הנעלים
עדים שהיו שולטן וכן
השאלות להביאם על אלו
ואפקיהו רבא מיתמיא משום
דכדין השוין להשליט
ולהשכיר (ב"ח פסח).
ומדלפקיהו רבא מיתמי
ש"מ דסביא ליה אי הוה
אביוהו קמן ואמר לקוחין הן
כדי לזמן נאמן בשבועה, דאי
היומין אהן היוק' טענין
בשיל יומא אביה לקחם
ממך, ודוקא שפיר דלגתא,
שאי' דוקא שפיר ללמוד כהם
מדי, אבל שאר ספרים אינם
טעונים להשליט ולהשכיר לפי
שמתקלקלן כמו שטענין (ס)
(כז) מנא' ספרים לא ילמד
בזמן להתחלה ולא קדא אחר
עמו, ויכול לומר לקוחין הן
כדי ואין כריך למכור ענין
שטר מביח אלא לזכור
דמיתא מביח יאטריך לשבט,
וכן כגליה מביח יאטריך הלוי
(שבוטות מז).

קבל מן הקטן. לא יחזיר לו שהרי אין יודע לשמור וכמשלך לאיבוד דמי מי שהחזיר לו אלא יעשה לו סגולה אורח עד שיגדל ויחזיר לו. ולקמן מפרש מאי סגולה: **ואם מת.** קטן יחזיר ליורשיו: **וכונן שאמרו.** אפי' קטן: **בשעת מיתתו.** אורחא דמיתתא נקט דכשהן זריאין אס' רוצים להחזיר לבעלים ועלו שלהן מיד הנפקד ויחזירו לבעליהן דמה להן לגלות הדבר: **יעשה כפירוש.** יחזיר הנפקד לאותו פלוני שפירשו אלו: ה"ג **ואם לאו יעשה פירוש לפירוש.** כלומר ואם לא מהימן להחזיר נפקד שהפקדון של אותו פלוני הוא אלא של בעלים שלהם הוא ומתוך צוזה אינם רוצים אלו ולא לאותו פלוני וכו' האי גיווגא אמרינן בסקמון צוזה עובדא דזיתא דרבה בר בר חנה. ויש מפרשים ואם לאו יעשה פירוש לפירוש כלומר אס' לא פירשו בשעת מיתת יעשה (ו) פירוש למה שהם היו זריאין לפרש שיחזיר לבעליהן ולא יחזירו דל"כ היינו רישא ואם מתו יחזיר לבעליהן ואם מת יחזיר לרבו דמיירי בשמת ולא פירש למי יחזיר וקאמר דיחזיר לבעלים ותרי זימני למה לי. ואית ספרים דכתב זה ואיכא דאמרי יעשה פירוש לפירוש כלומר לא יעשה כמה שפירשו הן אלא יחזיר לבעלים ולא יחזיר דל"כ רב חזקיה בר אבהו רב מתימן כו' דאמר כמאן לא כרישא ולא כסיפא: **כיפי.** עגילים אנו"ש כדאמרינן צעלמא (עירובין דף טז: ו) כיפי תלם ליה עגילים תלה בצלזניהם: **דמסא.** שם חכם אחיו של ר' חייא כדאמרינן (פנהדרין דף ה.) מרתא ואיזיו וחנא ור' חייא כו': **וכני כנסא.** של מרתא ושל בני צו: **וי מהימנא לך.** שלא

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא נב.

קבל מן הקטן יעשה לו סגולה. דמשמע לידו אימור מניאם אשכח ולכן הו' דקטן יעשה לו סגולה אבל מכל מקום לכתחלה אין מקבלין: **ומורה לי אבא שאם מת על האחין להביא ראייה.** אומר רש"י אין לומר משום דטענין ליתמי דאי הוה אביוהו קיים הוה מיתמי ראיה דלעיל (דף מז.) פרק (ו) דאי הוה אחי בטענתא דאביוהו אפי' הן נמי משמע דפשיטא ליה דבן אומן וכן אריס דלמו בטענתא דאביוהו דאין להן חזקה ומאין פשיט לו כל כך הא לרב יש חזקה לבן אריס אע"פ שלאריס עצמו אין לו חזקה ומיהו י"ל דהם (י) מן גולן פרק כלומר אפי' הן נמי הו' כגן גולן אבל מ"מ אין לפרש כן דהא תנן (לעיל דף מז.) הצא מחמת יורשה אין לריב טענה הא חזקה צעי וימאלי דלמא אס' היה אציו קיים היה מציא עדים שלקחה אלא נראה דהכא דוקא הוה דקאמר רב על האחין להביא ראיה אס' מת משום דלזנות ושטרות יוצאים על שמו דמוכחא מילתא דשלו הן אלא בחזיו רב דקאמר רב עליו להביא ראיה אלא דלמא מציא אמיא דיוצאין על שמו דאס' אימא דנפלו לו מציא אציו אמו היו לו עדים דבזר אבל צנו דליכא למימר הכי סמכינן אמאי דיוצאין על שמו ונראה דרב מודה בנמי דאפי' רבא זוגא דרסבינן מיתמי ולרב פפא דפרין מינה נראה לו דלמעות לאזנות ושטרות יוצאין על שמו: **דברים**

אמר על האחין להביא ראיה שמואל ה"מורה לי אבא שאם מת על האחין להביא ראיה מתקף לה רב פפא כלום טענינן להו ליתמי מירי דלא טען להו אביוהו והא (ז) רבא אפי' (ז) זוגא דרסרבא וספרא דאגדתא מיתמי בלא ראיה ברברים העשויים להשאיל ולהשכיר

בדשלא אומם שהיא אומרת שהם שלהם אס' עשירים הם וראוין להפקיד כיפי ושאר חפצים עשה כפירושם והחזירם להם. אי נמי אי אמידא לך אשקך שיש לה אוהבים שנתנו לה ממון ע"מ שלא יחל לך חלק זו ומתנה (א) זו שנתנה לקרוביה משלה עשה כפירושם: **ס"פ.** ללמוד זו הרי פירות והקצן קיים: **דאילו מיתמי.** הקטן ממיר והקצן קיים. אבל בעיקרא לא שמה יארע זה דבר תקלה ומאבד: **אפי' חלקו.** נתפדו האב והבן שאין הבן סמוך על שולחן אציו ואין הבן (י) בנכסי אציו כלום אפי' אין מחזיקין זה על זה דלא קפדי אהדדי: **חלקו לא.** כלומר בחלקו לא מיירי מתני' אלא כיון דחלקו יש להן חזקה זה על זה: **הכי גרסינן עבד רב פפי עובדא חלקו לא.** כלומר רבא עשה דריבא דחלקו לא דברה משנתנו אלא ודאי יש להן חזקה: **הכי גרסינן בפירוש רבינו חננאל איסמא אחד מן האחים ששים גושא וטון וי'.** דאיד מן האחים כגון גדול אחין לאחר מות האב: **אזנות.** שטרי מכירות לשון כחי וראשית אזני (בראשית מט): **ושטרות.** של הלוואה: **יוצאין על שמו.** שבשמו נכתבו שהוא לקח (א) והלוה: **שלי הן.** ואין לאחי חלק בהן שנפלו לי הממונות שהלתי וקניתי בהן קרקעות הללו מציא אציו אמו ואין אחים יורשים עמי. והלכך נקט אציו אמו דאילו מציא אבא כולן יורשין צוזה דבאחין מן האב עסקינן שכולן יורשין ממון של אציוהו צידא ולא יכול זה יומר מזה והלכך נחין לו ממון זה לבדו אס' לא ירשו מאמו וכגון שאינם בני אס' אחת: **עליו להביא ראיה.** שהממון שלו אע"פ שכתובין השטרות בשמו דכיון שהיה הוא לבדו נושא ונותן בנכסים שנכתבו על שמו וכדמפרש לקמיה [ע"ז] שאין חלוקין אפי' בעיסקת דכיון דלא נודע מעולם מאיזה זד יצא לו ממון בלא אחיו אין לתלות השטרות אלא בממון האב ואינו יכול להוציא הממון מחזקת האב. ולקמן [שם] מפרש ראיה בנמי: **על האחין להביא ראיה.** שהשטרות הללו ממון אציוהו דלאמי דכתב בשטר סמכינן והרי על שמו נכתב. ואע"ג דלכתבא כשמואל דדיין [בנזירות מט:] צהא הלכתא כרב דמתיא לקמן [ע"ז] כוונתיה ורב חסדא ורבה שש שש נמי כרב סבירא להו דמפרשי מילתיה לקמן [שם]: **אבא.** רב כך היה שמו (ז) דקרי ליה בשחיטת חולין (דף קלו:) אבא אריכא דאמרינן מאן ריש סדרא בצבל אבא אריכא ואמרינן במסכת נדה (דף דד:) רב ארין דדורו היה והאי דקרי ליה רב כמו שקורין לר' יהודה הנשיא רבי בצרק ישראל קרו ליה נמי בצבל רב וכן מלאכי בספר ערוך (י) המוצא מרומא: **שאם מס.** ויש לו צנים ליורשו על האחין להביא ראיה דכיון דיתמי לאו בני אימיו ראיה נינהו ואין יודעין לחפש זכות וגם השטר מוכיח (ו) שהיה ממון של אציוהו על שכנגדו להביא ראיה. אבל כשהאב עצמו קיים היה מטייל רב עליו להביא ראיה דאס' אימא דשלו הוא ממון זה יכול לחפש ולמצוא ראיה ואם לא ימצא ראיה הפסיד: **מסקיף לה רב פפא.** למאי דאמר שמואל מודי לי אבא: **כלום טענינן להו ליתמי כו'.** בתמיה. אלו היה אציוהו קיים היינו מחזיקין הממון ביד אחין עד שיצא ראיה שאינו שלהן ולפי שמת יפה כהן של יתומין ממון ואיפסידו אחין בתמיה. ואע"ג דאמרינן (לעיל דף מז:) טענינן ליורש גבי חזקה ג' שנים ראיה שלא דר בו אציו אלא יוס אחד חוה חזקה ג' שנים אחרין כן הוה חזקה ואע"ג דאביוהו לא מהניא ליה חזקה שלש שנים לומר לקוח הוא בידי אלא א"כ יש עמה טענה אמה מכרתה לי אמה נחתה לי בתמיה וגבי צנו לא צעינן טענה זו אלא מאבי ירשתי אלאמא טענינן ליתמי מאי דלא מצי אביוהו למטען לא דמי דהתם נמי אין טענינן בשביל היתומים אלא שאציוהו קנהא מן המערער כמו שהיה הוא האב יכול לטעון ולפיקר הוא חזקה אע"ג דלא טענו מירי אבל האב לא מצי טעין לאחין שיצאו ראיה ואין היכי נטעון במקום היתומים כן: **והא רבא אפי' כו'.** סיומא דלחזקתא דרב פפא היא: **זוגא דרסרבא.** זוג מספריים של סורקי בגדים שחזון כהן נזר. **בגדים אנו"ש.** כדאמרינן (פנהדרין דף ה.) מרתא ואיזיו וחנא ור' חייא כו': **וכני כנסא.** של מרתא ושל בני צו: **וי מהימנא לך.** שלא

עין משפט
גר מצוה

ר"ב א מ"י פ"ז מהל' פקדון הל' י ופ"כ מהלכות אבות הל' ג סמג עשין פה טע"ט א"ע ס' פו ספ"א ו' ונכרז אלפס עוד צ"ב ע"ד טז: פ. ר"ב ב ג מ"י שם וסמג ס' טור א"ע ס' ר"ד ד מ"י פ"ט מהלכות נזילות הל' ז ח סמג עשין לו וס' פה טע"ט ח"מ ס' סג:

רבינו גרשום

קבל פקדון מן הקטן. אין יכול להחזיר לו לפי שאין יד לקטן אלא יעשה לו סגולה ויחזיר ויחזיר לו כשגדל ויכול. בין בנשים ובבנים ויחזיקות: באמור בעצת מיתתן של פלוני הן הפקדון יעשה כפירוש. ויחזיר לאותו פלוני: ואם לא פירשו יעשה. (א) שיהפקדון בידו באמור לפירושן שהן היו צריכין לפירוש. ושל אשה יחזיר לבעל ושל עבד יחזיר לאדונו: הני כפי. עגילים: דמרתא. של אשת פלוני: ובני ברתא. של שתימן הוה: אי מהימנא לך. שלא גבבה מינך כלום: עשה כפירושא. ותן להם: אי אמידא לך. שאותה שהיא אומרת עשירה ומפקדת פקדוני' עשה כפירוש: ואי עשה פירוש לפירושא. ויהיה שיל: ספר תורה. כי יהיה דלא מיכליא חזקתא: פ"קא ולא לאב בנכסי הבן. בנכסי שקנה הבן: ואפילו חלקו. שהאב תופס לעצמו מה שקנה והבן תופס מה שקנה ורשבי ויחזיק זה בשל זה לא הוה חזקה משום דאבא לבני ברא וברא לבני אבא אחולי אחלי חזקות זה לזה: רבא אמר חלקו לא אמרינן דלא הוה חזקה דודאי הוה חזקה משום דהבן שחלק הרי הוא כשאר כל אדם: מהורמיו ארשרי. אומר מן כך שולטניות דארשרי: אונות. כוחות כגון השואות: ויטירות. דהלוואות ומכירות: מכי: אבא. שאין בני אס' אחי: ואמר שיל הוא. רב רשבי עליו להביא ראיה שאק' ע"פ שכתובין על שמו כיון שלא חלק והוא נושא ונותן בממון כלו הרי הן בכת האחין ועליו להביא ראיה שהוא ורבה להוציא ממון מחזקות: ושמואל אמר. כיון דנכתבין על שמו והוא תופס על האחין להביא ראיה שלא יהא רבא. קרי לרב: על האחין להביא ראיה. שאין מוציאין מיתומים אלא בראיה: מתקף לה רב פפא. וכי יהי טענינן בשביל יתמי מאי דלא מצי אביוהו למטען. דאילו הוה אביוהו קיים עליו היה להביא ראיה ולא על האחין ואנן היכי טענינן ליתמי דלמירור דעל האחין להביא ראיה בשביל דאינן יתמי: והא רבא אפי' זוגי דרסרבא. מקטורין כפול וכו' מיתמי: דהיינו ברבים העשויים להשאיל ולהשכיר דאע"ג דאמרי לקוחות הן בידי משום דאילו הוה אביוהו קיים לא

(א) ע' בגמ' ויש מפרשים וכו' כלומר אס' לא פירשו בשעת מיתת וכו' ונראה דכיון לפי רבנו ז"ל